

แนวความคิดโครงสร้าง-หน้าที่นิยมของเมอร์ตัน

โรเบิร์ต เมอร์ตัน (Robert Merton) เป็นศิษย์คนสำคัญของพาร์สัน ที่เพิ่งกล่าวถึงมานั่นเอง คาดคิดความอ่านของเมอร์ตันเกี่ยวกับทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม พอสรุปได้เป็น 3 เรื่องตามความคิดของเขา คือ (1) ความเป็นเอกภาพเชิงหน้าที่ของระบบสังคม (2) ความเป็นสากลภาพเชิงหน้าที่ของสิ่งต่าง ๆ ทางสังคม (social items) และ (3) การขาดไม่ได้ของสิ่งต่าง ๆ เชิงหน้าที่ functional items ในระบบสังคม

1. ความเป็นเอกภาพเชิงหน้าที่ของระบบสังคม (functional unity of social system) ปัญหาที่อาจโต้เถียงกันได้ว่า บุรณาการเป็นความต้องการจำเป็นพื้นฐานของระบบสังคมจริงหรือไม่ ส่วนใหญ่ก็ต้องตอบว่าจริง เพราะฉะนั้นสังคมก็จะดำรงอยู่ไม่ได้ ปัญหาอยู่ที่ว่าบุรณาการระดับไหนที่สังคมต้องการ เพื่อให้สังคมอยู่ได้ ปัญหานี้ควรต้องมีการศึกษา ตัดสินกันด้วยข้อมูลสนาม จะสมมุติเอาเองไม่ได้ แต่ละสังคมอาจต้องการบุรณาการระดับต่างกัน

2. ความเป็นสากลภาพเชิงหน้าที่ของสิ่งต่าง ๆ ทางสังคม

(functional universality of social items) ที่แล้วมา มักจะคิดกันว่าถ้าวัตถุใด (ควรใช้คำว่าองค์ภาวะทางสังคมใด ๆ) มีอยู่ในระบบสังคมแล้วจะต้องถือได้ว่าสิ่งนั้นมีหน้าที่ คือมีผลทางบวกต่อบูรณาการของระบบสังคม ทำให้เกิดปัญหาความซ้ำซ้อน (tautology) ในข้อความขึ้น เมอร์ตันบอกว่าควรต้องมีการศึกษาให้รู้แน่ชัดว่า แต่ละสิ่งทางสังคม (เช่น ประเพณี ความเชื่อ ความคิด) มีหน้าที่หรือประโยชน์จริงหรือไม่ เมอร์ตันคิดว่า (1) ของแต่ละอย่างทางสังคมอาจไม่มีหน้าที่ (dysfunctional) ต่อสังคมก็ได้ (2) ของทางสังคมบางอย่างอาจมีหน้าที่หรือไม่มีหน้าที่ชัดเจน (manifest) ของบางอย่างอาจมีหน้าที่หรือไม่มีหน้าที่อย่างแอบแฝง (latent) ก็ได้ สรุปตรงนี้จึงได้ว่า สิ่งทางสังคมอาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ (1) มีหน้าที่ชัดเจน (2) มีหน้าที่แฝง (3) ไม่มีหน้าที่ชัดเจน (4) ไม่มีหน้าที่อย่างแอบแฝงต่อ บุคคล กลุ่มบุคคล สังคมและวัฒนธรรม

3. ความขาดไม่ได้ของสิ่งต่าง ๆ เชิงหน้าที่ในสังคม (indispensability of functional items for social system)

เชื่อกันในหมู่นักโครงสร้างหน้าที่หลายคนว่า สิ่งทางสังคมบางอย่างเป็นสิ่งที่ไม่สามารถขาดได้สำหรับสังคม ถ้าขาดแล้วจะทำให้สังคมแตกสลาย เมอร์ตันจึงชี้ให้เห็นว่านั่นเป็นความเชื่อที่ผิดเพราะสังคมอาจใช้สิ่งทางสังคมอื่นมาทดแทนได้ เขาจึงได้เสนอความคิดเรื่อง ตัวเลือกเชิงหน้าที่ (functional alternatives of functional equivalents) และตัวทดแทนเชิงหน้าที่ (functional substitutes) สรุปข้อคิดใหม่ของเมอร์ตัน ที่เพิ่มเติมให้กับทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ ในส่วนนี้ก็คือสิ่งทางสังคมบางอย่างอาจมีสิ่งที่เท่าเทียมกันมาทำหน้าที่ได้ บางอย่างเอาสิ่งอื่นมาทดแทนที่เดิมได้ นอกจากนั้นของทางสังคมบางอย่างยังมีหน้าที่ได้อย่างด้วย

เท่าที่กล่าวมาทั้งหมด คือเนื้อหาสำคัญของทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยมตั้งแต่ต้นตอที่มาและที่เชื่อถือใช้การกันอยู่ในยุคปัจจุบัน